

КОРЕЛЯЦІЯ ПРОСОДИКИ ТА ІНТОНАЦІЇ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Колісник К. А.

(Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького)

Науковий керівник – викладач Дегтярьов Д. В.

Комунікація – поняття комплексне. У процесі комунікації просодика та інтонація відіграють важливу роль у процесі організації та оформлення висловлювань, адже просодично-інтонаційні компоненти, взяті у комплексі, не лише допомагають у передачі думок, але і додають психо-емоційне забарвлення тексту, викликають зацікавленість мовців, слухачів чи аудиторії адресованою до них інформацією.

Деякі фонетисти ототожнюють просодику та інтонацію. Проте більшість науковців дотримуються думки, що інтонація та просодика не синонімічні, але взаємопов'язані поняття. "Просодика" – це система супрасигментних компонентів звукового устрою мови: наголосу, темпу, тембру, ритму, тону, мелодики, гучності, паузації, що розглядаються в аспекті їхніх фізичних і рецептивних ознак [1, 10]. "Просодика" – явище субстанціональне, яке складається із матеріальних засобів мовлення: частоти основного тону, інтенсивності, тривалості (акустичний рівень) та відсутності мовного звучання, що на рівні сприйняття відповідає перериву у звучанні. Просодичні засоби не накладаються на сегментні одиниці, проте містяться у власне звуках. Тому поняття просодики входить у спектр, який є акустичною характеристикою окремого звука, а також супутньою акустичною характеристикою складу, синтагми, висловлювання. "Інтонацію" розглядають як комплекс просодичних засобів, складну єдність таких компонентів як мелодія, фразовий і логічний наголос, ритм, тембр і темп, паузація, або – як складну комплексну структуру різнорівневих взаємопов'язаних та взаємозумовлених ознак: частоти основного тону, інтенсивності, тривалості; та відповідну комплексну структуру складових елементів будь-якої із зазначених характеристик, що роблять свій внесок в інтонаційну форму та значення, а також у вираження інтенсивності емоції [2, 18].

Просодика та інтонація складаються з однакового "будівельного матеріалу": частоти основного тону, інтенсивності, тривалості, а також такого показника як відсутність мовного сигналу. На рівні сприйняття вказані параметри співвідносяться з такими поняттями як: висота тону/ мелодика, сила/ гучність, довгота/ темп, тембр/ якість голосу, перерив у звучанні/пауза. Просодика та інтонація – подібні, адже вони складені з однакових фонетичних явищ. У той же час це два різні об'єкти, відмінність між якими полягає у сфері їхньої дії. У зв'язку з тим, що просодичні характеристики властиві як просодичі, так й інтонації, то постає проблема у визначенні сфери і меж їх дії. У сучасній лінгвістиці існують два протилежні підходи до вирішення цієї проблеми. Прихильники першого вважають, що сферою дії просодики є склад, а сферою дії інтонації – фраза. Опоненти цього підходу відводять просодичним характеристикам широке мовленнєве поле та функції: членування мовлення і об'єднання його розчленованих частин (таких як склад, фонетичне слово, фраза тощо). Інтонація ж визначається як фонетична підсистема, яка автономізується саме просодичними засобами, а тому інтонація не включає організацію ритміки, організацію складів, у той час, як просодика вміщує ці поняття у собі. [3, 121]. Більш того, за інтонацією закріплюють сферу вираження значень комунікативних одиниць мовлення, а явища, які утворюють структурну організацію інтонаційної моделі або її варіанта, іменують просодичними.

Просодика є поняттям більш загальним ніж інтонація, тому що вона організовує найрізноманітніші звукові послідовності (від складу до тексту). Термін "інтонація" застосовується до мовних одиниць, не меншими ніж синтагма. Інтонація, у деякій мірі, є явищем вищого рівня ніж просодика, тому що у поняття інтонації входить і змістовий аспект. Просодика вміщує лише засоби організації мовних одиниць. Таким чином, інтонаційні ознаки співвідносяться з абстрактним, фонологічним, а просодичні ознаки – з нефункціональним. Тому доцільно розрізняти терміни "просодика" та "інтонація" по відношенню до функцій, а саме: конститутивна (організація мовних одиниць в одне ціле) і делімітативна (сегментування мовного потоку) є функціями просодики, а комунікативна, модально-емоційна, кульмінативна, синтаксична та семантична – функціями інтонації.

1. Поплавская Т. В. Сегментная фонетика и просодия устной речи / Т. В. Поплавская. – Мн. : Минск. гос. лингвист. ун-т, 1993. – 159 с.
2. Антипова А. М. Система английской речевой интонации / А. М. Антипова. – М. : Высшая школа, 1979. – 131 с.
3. Бурая Е. А. Фонетика современного английского языка. Теоретический курс / Е. А. Бурая, И. Е. Галочкина, Т. И. Шевченко. – М. : Академия, 2008. – 272 с.